

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref
201005449-/ILB

Dato

19.01.11

Høring - forslag til ny folkehelseslov

Vi viser til invitasjon til høring om forslag til ny folkehelseslov fra Helse- og omsorgsdepartementet datert 18.oktober 2010.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har følgende kommentarer til høringen:

Det fremgår av høringsnotatet at forslaget til ny folkehelseslov skal medvirke til en samfunnsutvikling som styrker folkehelsen og utjevner sosiale forskjeller i helse og levekår. Videre fremgår det av høringsnotatet at folkehelsearbeidet særlig hviler på fire prinsipper; utjevning, helse i alt vi gjør, føre-var og prinsippet om bærekraftig utvikling.

Barn og unge

På denne bakgrunn mener vi at høringsnotatet i større grad burde løftet frem barn og unge som en særlig viktig målgruppe for forebyggende helsearbeid. Vi savner også en nærmere beskrivelse av særlige helseutfordringer for barn og unge. Etter vår oppfatning er forholdet til barn og unge bare fragmentarisk behandlet i høringsnotatet.

Utover dette mener BLD at høringsnotatet legger for lite vekt på fritidsarenaer og -aktiviteter, og da særlig for barn og unge. Gode muligheter for meningsfull fritid bør trekkes frem som et viktig aspekt ved god folkehelse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold. Det er kommunenes ansvar å sikre gode fritidsarenaer for barn og unge. Åpne fritidsarenaer som kommunale fritidsklubber og ungdomshus har ofte lave kostnader knyttet til seg, og stiller ikke strenge krav til ferdigheter, spesielle ressurser eller forhåndskunnskap. Arenaer med lav terskel for deltakelse er viktig i

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 59

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 793

Plan- og
administrasjonsavdelingen
Telefaks
22 24 95 15

Saksbehandler
Inger-Lise Becher

helsefremmende arbeid, for eksempel knyttet til områder som fysisk aktivitet, rus og psykisk helse. Åpne møteplasser hvor alle er velkomne er også viktig i et mindre problemfokuseret perspektiv hvor vennskap, sosiale nettverk, mestring og kulturopplevelser står i fokus.

Videre vil BLD understreke betydningen av at kommunene legger til rette for et godt samarbeid med de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene. Organisasjonene representerer unike muligheter for barn og unge til å delta i aktiviteter sammen med andre. I tillegg kan barn og unge her bidra i meningsfylt virksomhet og engasjere seg i noe de brenner for. Ved å legge til rette for et rikt organisasjonsliv, sikres et bredt spekter av fritidsaktiviteter for barn og unge.

Personer med nedsatt funksjonsevne

BLD har det overordnede ansvaret for politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. På bakgrunn av dette har BLD også ansvar for universell utforming som satsingsområde for regjeringen, og lover, regler og planer som gjelder universell utforming.

BLD kan ikke se at arbeidet med å fremme universell utforming, som et sentralt tiltak i folkehelsearbeidet, er fulgt opp i høringsnotatet fra HOD. Universell utforming er kun nevnt på s. 96, som eksempel på et tiltak under miljørettet helsevern og som skadeforebyggende tiltak på s. 106. Universell utforming er ikke nevnt under kapitlene som omhandler miljørettet folkehelsearbeid og miljørettet helsevern. I disse kapitlene er det kun fokusert på tiltak for å redusere forurensing og støy og miljøtiltak for å fremme sosial kontakt. Det gjøres ikke rede for begrepet universell utforming, og HOD forklarer heller ikke hvorfor dette er et viktig innsatsområde i sammenheng med folkehelsearbeidet.

Universell utforming har i lang tid vært en sentral og integrert del av folkehelsearbeidet. Vi viser til at det blant annet er arrangert flere seminarer om universell utforming og folkehelse, med referanse til arbeidet med "Helse i plan". Universell utforming som et sentralt folkehelseiltak reflekteres også i rapporten *"Partnerskap for folkehelse og Helse i plan"* på oppdrag fra Helsedirektoratet. I denne rapporten nevnes arbeidet med universell utforming som et sentralt innsatsområde i folkehelsearbeidet, sammen med grønt-/friluftsområder, fysisk aktivitet, samordnet areal- og transport, sosiale og fysiske møteplasser, skade- og ulykkesforebygging, kultur og helse, rusforebygging, miljørettet helsevern, mental helse, trygghets- og kriminalitetsforebygging, smittevern, sosial ulikhet, ernæring, tobakk og tannhelse.

BLD mener at høringsnotatet i større grad bør ta opp tilgjengelighet som folkehelseproblem. Dette er særlig aktuelt på bakgrunn av problembeskrivelsen i kap. 4 som beskriver fremtidige demografiske utfordringer, en økende forekomst av muskel og skjelettlidelser. En stadig større del av befolkningen vil ha problemer med å ferdes i

et lite tilrettelagt samfunn, og vil ha problemer med å være selvhjulpne. Dette vil igjen kunne være avgjørende for personers psykiske helse og tilknytning til arbeidslivet. BLD vil foreslå at følgende avsnitt om universell utforming / tilgjengelighet tas inn i kap. 13.3: Nærmere om aktuelle folkehelseiltak:

”Regjeringen har utarbeidet en handlingsplan for universell utforming og tilgjengelighet. Regjeringens visjon er at Norge skal være universelt utformet innen 2025. Virkemidlene for å oppnå dette er blant annet lovbestemmelser som pålegger virksomheter en plikt til universell utforming. Offentlige virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 flg. Ny plan og bygningslov har bestemmelser om universell utforming, blant annet § 1-1 3 Lovens formål som anviser at prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak.

Universell utforming betyr at fysiske forhold som produkter, byggverk, uteområder og IKT som er i alminnelig bruk skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler. Satsing på universell utforming har lenge vært en integrert del av arbeidet for bedre folkehelse. Tilgjengelighet vil i økende grad være et sentralt tiltak for å bedre folkehelsen. Dette har sammenheng med både de demografiske utfordringer som er skissert i kap. 4 og den økende forekomsten av fysiske lidelser som er beskrevet i kap. 4.2.6.

En viktig strategi for å oppnå universell utforming er at kommunale og fylkeskommunale planer inneholder klare målsetninger og strategier for utbedring av eksisterende fysiske forhold i kommunen og fylkeskommunen. Universell utforming skal inngå som et sentralt element vil utformingen av bolignære rekreasjons- og naturområder. Ved planlegging og oppgradering av eksisterende skolebygg og barnehager må kommunene være særskilt oppmerksom på at bygninger og utemiljø skal tilrettelegges slik at det kan anvendes av og aktivisere alle uavhengig av individenes fysiske forutsetninger. Ved etablering av nye gang og sykkelveier må kommunen tilrettelegg for fremkomst med ulike transportmidler som for eksempel rullestol.

Universell utforming er et sentralt virkemiddel for å sikre god folkehelse på flere måter. For det første vil en satsing på universell utforming av omgivelsene bidra til at flere mennesker får tilgang til andre sentrale folkehelseiltak. Blant annet vil universell utforming av uteområder sikre at flere kan benytte friluftsområder til rekreasjon og aktivitet. God tilrettelegging av friluftsområder, idrettstilbud og treningsssentre bidrar til å muliggjøre fysisk aktivitet for alle, og er en viktig forutsetning for å oppnå det overordnede målet om bedre folkehelse. Tilrettelegging av kollektivtrafikk og bymiljø vil samtidig kunne bidra til at flere kan være fysisk aktive i hverdagen.

Tilrettelegging av butikker og serveringssteder vil medføre at flere får anledning til å ha et bevisst og aktivt forhold til kosthold og ernæring. I arbeidet med å styrke bevissthet rundt kosthold og mat er det av sentral betydning at alle får tilgang til det samme utvalget,

tiltàng til informasjon, og ar den enkelte får praktiske muligheter til å velge et helsebringende kosthold.

Universell utforming vil i seg selv være et virkemiddel for bedre folkehelse da universell utforming handler om å øke folks deltakelse og selvhjulpenhet i arbeidslivet, kulturliv, hverdagsliv og sosialt samkvem. Dette er viktig for å øke den enkeltes selvfølelse, og vil være en sentral forutsetning for å bedre den psykiske folkehelsen. Forskning har vist at reduserte muligheter for å delta i samfunnet fører til redusert helse, og også omfattende dokumentasjon i forbindelse med sosiale ulikheter i helse bekrefter dette.

God tilrettelegging av samfunnet vil bidra til å øke den enkeltes mulighet til å være selvhjulpen. På samme måte som for fysisk aktivitet vil dette kunne redusere fremtidige hjelpebehov.”

Med hilsen

for Helga Bente Fjell
Lars Audun Granly (e.f.)

Inger-Lise Becher
Inger-Lise Becher